

DUMON, Emile, arts, activist (Brugge 8 juni 1862 - Munsbach [Groothertogdom Luxemburg] 19 januari 1948).

Volgde te Brugge middelbaar onderwijs aan het atheneum, o.a. bij Julius Sabbe, en studeerde medicijnen aan de Rijksuniversiteit te Gent. Hij vestigde zich als arts te Brugge en trouwde in 1900 met een Duitse uit het Rijnland. Zijn sociale bewogenheid maakte dokter Dumon tot een geliefde volksfiguur, zodat hij arts werd voor de Brugse Bond Moyson, hoewel hij geen socialist was, maar wel een vrijzinnige liberaal, los van alle partijverband. Zo aanvaardde hij ook de derde plaats op de beruchte kartellijst te Brugge die bij de wetgevende verkiezingen op 2 april 1912 de „democratische” kandidaat priester Fonteyne een parlamentszetel bezorgde.

Emile Dumon toonde reeds in zijn studententijd te Gent grote belangstelling voor de V.B. Daar ontplooidde hij een grote activiteit bij de Heremanszonen. Steeds gaf hij zijn actieve steun aan de propaganda voor een Vlaamse hogeschool; hij was dan ook aanwezig bij de plechtige opening der Nederlandse universiteit te Gent op 21 oktober 1916. In zijn Gentse tijd ontstond zijn trouwe vriendschap met en grote verering voor ds. Jan Derk Domela Nieuwenhuis Nyegaard. Op 14 oktober 1914 ging dokter Dumon het aanrukkende Duitse leger tegemoet om te verklaren dat Brugge door het Belgische leger verlaten was en het aldus voor beschieting te sparen; meteen stelde hij een delegatie van het stadsbestuur aan de Duitsers voor.

Reeds in november 1914 kwam ds. Domela Nieuwenhuis Nyegaard hem opzoeken en Dumon werd een van zijn trouwe medewerkers in de Jong-Vlaamsche Beweging, de meest extreme groep bij de activisten, waarvan hij de beginselverklaring der Zeven Punten eind 1915 mede ondertekende. Dumon vertegenwoordigde Brugge in de eerste Raad van Vlaanderen, die op 4 februari 1917 gekozen werd en waarin hij lid was van de commissie voor maatschappelijke voorziening. Hij was een der zeven afgevaardigden van de Raad die op 3 maart 1917 te Berlijn de wensen van de Raad overbrachten aan de rijkskanselier von Bethmann Hollweg en bovendien voor alle zekerheid namens

de Jong-Vlaamsche Beweging en buiten medeweten van zijn reisgenoten aan de rijkskanselier een stuk overhandigde om de onmiddellijke stichting te vragen van een zelfstandige staat Vlaanderen. Daarin zag Domela Dumon als een der twaalf leden van de Staatsraad. Na de tenuitvoerlegging van de bestuurlijke scheiding op 21 maart 1917 en het uitroepen door de Raad van Vlaanderen van de zelfstandigheid op 22 december 1917, ontbond de Raad zich op 19 februari 1918. Te Brugge had op 17 februari 1918 de verkiezing plaats van de tweede Raad van Vlaanderen, waarbij Dumon herkozen werd en zitting kreeg in de commissie voor sociale voorziening en in de sub-commissie voor geneeskunde. Eind 1917 stichtte Dumon te Brugge de Groeninghe-wacht, waarvan hij de eerste voorzitter werd. In mei 1918 was hij de eerste activist die Charpentier in de gevangenis te Brugge bezocht. In oktober 1918 verliet Dumon Brugge; hij werd op 28 februari 1920 bij verstek ter dood veroordeeld. Na een kort verblijf te Dortmund was hij gedurende enkele jaren verbonden aan het Kinderheim te Barkhausen (bij de Porta Westfalica), waarna hij zich in 1922 ambtloos in Hannover vestigde. Met enkele naar Duitsland uitgeweken activisten, en vooral met de in Nederland verblijvende ds. J.D. Domela Nieuwenhuis Nyegaard, bleef hij in contact, maar oefende geen verdere invloed uit. De verwoesting van zijn woning in Hannover door de geallieerde bombardementen deed hem verhuizen naar Munsbach, waar hij tot zijn overlijden woonde.

LITERATUUR: J.D. Domela Nieuwenhuis Nyegaard, *Uit mijn Oorlogsdagboek* (1915); - Rudiger, *Flamenpolitik* (1921); - *Les Archives du Conseil de Flandre* (1928); - A.L. Faingnaert, *Verraad of Zelfverdediging* (1932); - M. van de Velde, *Geschiedenis der Jong Vlaamsche Beweging 1914-1918 van bewijsstukken voorzien* (1935); - J. de Smet, *Brugge onder de oorlog 1914-1918* (1955); - R. van Eenoo, *Een bijdrage tot de geschiedenis der arbeidersbeweging te Brugge (1864-1914)* (Interuniversitair Centrum voor Hedendaagse Geschiedenis, Bijdragen 4, 1959); - H.J. Elias, *Vijfentwintig jaar Vlaamse Beweging 1914/1939*, I (1969).

AMANDUS DUMON